

VZDĚLÁVACÍ NADACE JANA HUSA

Kristýna Turková, Gymnázium Sušice

Zápas o svobodu slova

(vybrané úryvky z práce)

Každý člověk svým způsobem někdy bojoval o svobodu slova. Ale když se to tak vezme, každý jinak, a ne každý si kvůli tomu musel protrpět tolik. O svobodu slova zápasíme třeba s rodiči, s kamarády nebo s učiteli. Každý si vede svou, i když druhé straně se to nelíbí a prosazuje něco jiného. V dnešní době si všichni říkají a píší víceméně to, co chtějí. I když se to mnohdy nesluší a ani by to tak být nemělo, ale doba je prostě taková. Vždy tomu tak nebylo. Když se vrátíme v naší historii o pár let zpět, zjistíme, že i pár pro nás dnes neškodných slov tolik dokázalo. Málokdo ví, co se tehdy opravdu dělo a co někteří lidé museli snášet.

***

Stejně jako mnoho dalších známých i neznámých lidí se o svobodu slova zasloužil svým způsobem i pan Petr Hrach ze Sušice. Pro někoho obyčejný člověk, kterého nikdo nezná, ale přesto i on má velkou zásluhu. Zejména okolo pana Hracha a jeho kamarádů se točilo dění v Sušici. Pan Hrach vyrůstal jako každý chlapec. S nástupem komunismu se v něm cosi zlomilo. Tak jako tisíce lidí v této době, i on nesouhlasil s tím, co se tu děje. Nebo spíše s tím, co z naší republiky postupně dělali komunisté. V Sušici měl partu přátel, se kterými se pravidelně stýkal. Všichni měli stejný názor na stávající situaci. A jako všichni mladí lidé se chodili bavit, měli své zájmy. I oni v této době poslouchali hlavně undergroundovou muziku. Nejoblíbenější právě byla kapela The Plastic People of the Universe. V 70. letech už pan Hrach nechtěl jen tak přihlížet a čekat. Už nechtěl poslouchat, jaké nesmyslnosti je učili. A tak se není čemu divit, když po zadržení skupiny The Plastic People of the Universe, která byla obviněna z používání vulgarismů a textů údajně mířených proti stávajícímu totalitnímu režimu, se spojili lidé, kteří s tím nesouhlasili. A v roce 1977 tak vznikla Charta 77. Chartu 77 tehdy podepsalo hodně lidí. Pro pana Hracha to byl podnět, aby se něco začalo dít. A tak se v roce 1979 rozhodl a také ji podepsal.

***

V roce 1980 pan Hrach společně s bratry Černagovými dělal 1. petici o navrácení památní desky o osvobození Sušice. Šlo o to, že na desce bylo poděkování americkým

vojákům za osvobození Sušice. To se ale nelíbilo komunistům, kteří samozřejmě vyvraceli podíl Američanů na osvobozování a tvrdili, že Američané naopak Sušici obsadili. Pro ně jediným osvoboditelem byl SSSR. Deska byla několikrát z původního místa odebrána a byla nahrazena jinou. Pan Hrach spolu s ostatními, kteří byli pod tuto petici podepsáni, ji rozeslali na městský úřad a také na bývalý Okresní úřad v Klatovech. Za tento čin byli zadrženi a 48 hodin vězněni ve věznici na Borech. Bylo jim řečeno, že z toho se jen tak nedostanou, ale že mají ještě jednu možnost. Pokud by chtěli, mohli dostat vystěhovalecký pas a mohou odtud odejít kamkoliv, aby o nich už nevěděli. Tehdy mnoho lidí emigrovalo. Pan Hrach byl jeden z mála lidí, kteří emigrovat odmítli a zůstali v Sušici. Pamětní deska s původním nápisem a poděkováním byla na své místo vrácena až v prosinci roku 1989.

***

Když přišel podzim roku 1989, už téměř každý věděl, co se bude dít, ať už z televize nebo rádií. Viděli, jak se v Praze koná mnoho demonstrací. Pan Hrach s kamarády šli se svíčkami a trikolórami pod lípu na náměstí. Každý den sem chodili a postupem času sem přicházelo víc a víc lidí. Ale organizovali to jen pan Hrach a jeho kamarádi. Jednou si zažádali, aby tam mohli natáhnout elektřinu, ale to jim nebylo dovoleno, prý by tím rozvraceli republiku. Dlouhou dobu trvalo, než se zprávy z velkých měst, kde už se dávno konaly demonstrace, dostaly do menších měst, jako byla Sušice. Potom sem začali jezdit i aktivisté z řad herců. Byla tu mezi jinými i J. Paulová, paní Fišárková a další. Když pan Hrach dorazil na náměstí k lípě čtvrtý den, nestačil se divit. Už tu byla natažená elektřina, byly tu i mikrofony. Lidé kteří nejprve říkali, že by to nešlo, teď najednou stáli před mikrofony a vše organizovali. Křičeli do všech stran, že jen ONI pro to vždycky byli a vše pro to dělali. To pana Hracha pobouřilo a odešel odtud.

***

A jak je tomu dnes po 16 letech? Teď je naše republika demokratická. A podle mne si lidé dělají, co se jim líbí. Kultura se stále rozvíjí. Jak v hudbě, tak v literatuře a všude okolo. Současní spisovatelé píšou o všem, co je napadne. Nebojí se ani závažných témat, která by někdo raději utajil před veřejností. Zabývají se politickou situací, drogami a dalšími tématy. Hudební kapely zpívají nejen přijatelné texty, ale i texty, které jsou poněkud nevhodné. Ano, jsou za to třeba kritizováni, ale mohou v klidu zpívat dále. Nečeká je zadržení ani jiné velké postihy. Co se samizdatu týče, ještě dnes se v novinách dočteme, že samizdat neskončil, ale stále trvá. Někteří lidé tvrdí, že pravý samizdat začal až po roce 1989. Možná ano, ale

nemůžeme si pod tím představit to, co se dělo tehdy. Někteří lidé si doma píšou básničky, povídky a jiné věci, které nevydají pro veřejnost. Publikují je jen před hrstkou svých známých. I to se může považovat za samizdat. Ale oni to dělají, protože nechtějí své texty vydat, ale dříve je nemohli vydávat. Právě ti lidé, kteří se jakýmkoliv způsobem zasloužili o „novou dobu“, ti si zaslouží velký obdiv. Škoda, že dnes jsou to pro spoustu lidí pouze jména, o kterých se nic neví. Oni to však jsou hrdinové, kteří si zaslouží naši pozornost.